

La cultura com a infraestructura de revitalització rural

Published by [Interacció](#) [1] on 12/12/2025 - 15:09 | Last modification: 05/08/2026 - 10:19

L'interès creixent per la despoblació rural ha situat la cultura en el debat sobre el desenvolupament territorial. Aquest article representa un pas rellevant perquè intenta anar més enllà dels impactes econòmics habituals i preguntar-se si els projectes culturals poden modificar les condicions de vida dels territoris. En lloc de limitar-se a comptar visitants o ingressos, els autors exploren fins a quin punt la cultura contribueix a reforçar la cohesió social, l'autoestima col·lectiva, la qualitat de vida i la capacitat d'acció de les comunitats rurals.

L'estudi analitza vint projectes culturals distribuïts per tota la geografia espanyola, impulsats principalment des de petites poblacions i vinculats al programa **Cultura y Ruralidades** del Ministeri de Cultura. La metodologia combina una enquesta a més de 2.400 habitants, entrevistes amb els promotors dels projectes i qüestionaris a agents locals qualificats, fet que permet comparar la percepció dels diferents actors implicats. Els projectes seleccionats inclouen festivals, museus, centres de creació, ecomuseus, espais comunitaris i iniciatives artístiques consolidades en municipis de menys de 10.000 habitants.

Una de les aportacions més interessants és el desplaçament conceptual que proposa. Els autors sostenen que el desenvolupament rural no pot entendre's únicament com a creixement econòmic o increment demogràfic. Inspirant-se en l'enfocament de les capacitats d'Amartya Sen i Martha Nussbaum, interpreten el desenvolupament com l'ampliació de les possibilitats reals perquè les persones puguin construir una vida significativa dins del seu territori. En aquesta perspectiva, la cultura deixa de ser un sector complementari per convertir-se en una condició que amplia les capacitats individuals i comunitàries.

Aquesta mirada obliga també a redefinir què s'entén per "rural". L'article rebutja una definició basada exclusivament en densitat de població o distància respecte de les ciutats i defensa una concepció relacional del territori. Els pobles ja no apareixen com a espais aïllats sinó com a nodes de xarxes socials, laborals i culturals molt més complexes. En aquest marc, els projectes culturals són rellevants no només pel seu contingut, sinó perquè creen espais de trobada, relacions socials i identitats compartides.

Els resultats indiquen que els impactes més valorats pels participants no són els econòmics, sinó els intangibles. L'augment de la cohesió social, del sentiment de pertinença, de l'autoestima col·lectiva, del capital social i del benestar apareixen sistemàticament per davant dels efectes sobre l'activitat econòmica o la demografia. Això no significa que aquests darrers siguin inexistents, sinó que els mateixos actors locals perceben que la principal aportació dels projectes consisteix a reforçar la capacitat dels pobles per actuar sobre el seu propi futur.

¿Els projectes culturals estudiats actuen com a espais de trobada, reforcen el capital social i contribueixen a ampliar les capacitats de les comunitats rurals.

Aquest resultat és especialment rellevant perquè qüestiona una manera molt estesa d'avaluar les polítiques culturals. Si els efectes principals són relacionals, simbòlics i comunitaris, els indicadors tradicionals basats en

ocupació, despesa o nombre d'assistents només capten una part limitada del seu valor. L'article se situa així en la línia de treballs com el [projecte europeu MESOC](#) [2], que intenten incorporar dimensions de benestar, participació i innovació territorial a l'avaluació dels impactes culturals.

Alhora, el text manté una certa prudència. Els autors no presenten la cultura com una solució automàtica a la despoblació. Les dinàmiques demogràfiques continuen depenent de factors estructurals com l'ocupació, els serveis públics o les oportunitats laborals. El que sostenen és una afirmació més precisa: els projectes culturals poden augmentar l'atractiu dels territoris, reforçar les relacions comunitàries i ampliar les capacitats de les persones que hi viuen, contribuint així a crear condicions més favorables per al desenvolupament rural.

Des d'una perspectiva crítica, aquesta és probablement la principal fortalesa i també el principal límit de l'estudi. La recerca ofereix una base empírica sòlida per argumentar que la cultura produeix valor social en els territoris rurals. Tanmateix, es basa principalment en percepcions dels actors locals i no permet establir relacions causals sòlides entre els projectes culturals i l'evolució demogràfica o econòmica dels municipis. El valor del treball rau menys en demostrar que la cultura reverteix la despoblació que en mostrar que modifica dimensions del desenvolupament que habitualment queden fora de les avaluacions públiques.

Referència

Pinilla, V., López Azcona, A., Navarro, M. C., i Sáez, L. A. (2025). *The impact of cultural projects in rural Spain. European Countryside*, 17(2), 259–288. <https://doi.org/10.2478/euco-2025-0015> [3]

Categories: Publicacions acadèmiques

Categories: Recursos i publicacions

Tags: desenvolupament territorial

Tags: petits municipis

Tags: valor públic de la cultura

Tags: recerca cultural

Tags: participació cultural

- [4]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/news/2025/cultura-revitalitzacio-rural>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <https://interaccio.diba.cat/news/2023/mesoc>

[3] <https://doi.org/10.2478/euco-2025-0015>

[4] <https://interaccio.diba.cat/node/9993>